

»MOJA NAJLJUBŠA KNJIGA« po izboru mladih bralcev slovenskih mladinskih in šolskih knjižnic

Prizadevanja strokovnjakov najrazličnejših strok, da bi pri mladih v čim večji meri spodbujali branje, so v zadnjih letih močno stopila v ospredje. Vsi si želimo, da bi otroci raje in tudi več brali. Učitelji, knjižničarji, založniki, strokovnjaki s področja mladinske književnosti in drugi si kar pogosto zastavljamo vprašanje: kaj mladi danes radi berejo, kaj bi radi brali, kateri žanri pritegujejo njihovo zanimanje, zakaj ne se-gajo več po nekaterih domačih in tujih klasičnih delih mladinske književnosti, ki so bila še pred desetletjem in več temeljno branje mladih (nezanimanje za nekatere književne zvrsti). Pogosto se sprašujemo po vzrokih njihovega spremenjenega bralnega okusa (navad).

Iz najrazličnejših nagibov nas, odrasle, zanimajo bralni interesi mladih.

Kako jih lahko spoznavamo?

Bralne interese mladih lahko v knjižnicah spoznavamo na različne načine. Ena od uveljavljenih oblik bibliopedagoškega dela, ki to omogoča, je razstava MOJA NAJLJUBŠA KNJIGA, ki jo pripravljajo mladi sami. To je oblika, ki jo je razvila Pionirska knjižnica v Ljubljani v šolskem letu 1974/75. Ker se je izkazala kot zelo uspešna, so jo prevzele tudi druge slovenske knjižnice (mladinski oddelki splošnih knjižnic in šolske knjižnice).

Lansko leto smo knjižničarji združili knjižne izbore otrok v mladinskih oddelkih splošnih knjižnic in šolskih knjižnicah za izbor MOJE NAJLJUBŠE KNJIGE LETA, v katerem so sodelovali mladi bralci iz vse Slovenije.

Mladi bralci so tisti, ki odločijo, kateri knjigi in avtorju bodo podelili literarno nagrado »MOJA NAJLJUBŠA KNJIGA«.

Nagrajuje se **najljubša izvirna slovenska knjiga in najljubša v slovenščini prevedena mladinska knjiga.**

To je dandanes na Slovenskem edina literarna nagrada, ki jo podeljujejo mladi bralci svoji najljubši knjigi oz. mladinskemu avtorju. V tujini takšne nagrade niso redkost in obstajajo že dolgo časa.

Vasja Cerar, urednik leposlovja za mladino pri založbi Mladinska knjiga v Ljubljani, je lansko leto ob podelitvi nagrade pisatelju Bogdanu Novaku za knjigo *Ninina pesnika dva* to nagrado imenoval »najbolj demokratična literarna nagrada na Slovenskem« (*Otrok in knjiga*, št. 46, str. 82).

Letos so slovenski mladi bralci že drugič v svojih splošnih in šolskih knjižnicah izbirali knjigo za nagrado »MOJA NAJLJUBŠA KNJIGA«. V poštev so prišle knjige, ki so izšle v zadnjih petih letih.

Akcijo je tudi letos vodila Pionirska knjižnica, enota Knjižnice Otona Župančiča v Ljubljani, v sodelovanju s slovenskimi splošnimi in šolskimi knjižnicami, zlasti pa s Knjižnico Mirana Jarca v Novem mestu, kjer je bila 15. aprila slavnostna prireditev s podelitvijo nagrade izbranim avtorjema.

Nagrado »MOJA NAJLJUBŠA KNJIGA 1999« so mladi bralci podelili naslednjim knjigam:

Slovenski knjigi:

LAŽNIVA SUZI

Muck, Desa: *Lažniva Suzi*. Ljubljana:

Mladinska knjiga, 1997. (Knjigožer).
in

KOŠARKAR NAJ BO!

Suhodolčan, Primož: *Košarkar naj bo!*

Ilustr. Uroš Hrovat. Ljubljana: Karantanija, 1994. (Krtেক).

Obe knjigi sta prejeli enako število glasov (12), zato sta nagrado prejela oba pisateljja.

V slovenščino prevedena knjiga:

MATILDA

Dahl, Roald: *Matilda*. Prev. Bogdan Gradišnik. Ilustr. Quentin Blake. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1990. (Pisanice); 1993. (Domen); 1997. (Pisanice); 1998. (Pisanice).
Knjiga je prejela 15 glasov.

Še nekaj podatkov o letošnjem izboru:

Mladi so izbrali 25 tujih in 15 domačih avtorjev, 31 naslovov domačih knjig in 33 naslovov prevedenih knjig. Od 135 glasov so jih namenili naslednjim **slovenskim knjigam** (avtorjem):

1. mesto (12 glasov)
Lažniva Suzi (Desa Muck)
Košarkar naj bo! (Primož Suhodolčan)
2. mesto (5 Glasov) *Ninina pesnika dva* (Bogdan Novak)
3. mesto (3 glasovi)
Hči lune (Desa Muck)
Ne bom več pobegnila (Špela Kuclar)
4. mesto (2 glasova)
Bela past (Bogdan Novak)
Blazno resno zadeti (Desa Muck)
Junaki petega razreda (Janja Vidmar)
Od kod so se vzele pravljice (Polonca Kovač)

Med **prevedenimi knjigami** so se na prva 4 mesta uvrstile naslednje knjige:

1. mesto (15 glasov)
Matilda (Roald Dahl)
2. mesto (7 glasov)
Mi, otroci s postaje Zoo (Christiane Felscherinow)
knjižna zbirka *Pet prijateljev* (Enid Blyton)
3. mesto (4 glasovi)
Pika Nogavička (Astrid Lindgren)
4. mesto (3 glasovi) *Nedeljka* (Gudrun Mebs)
Ronja, razbojniška hči (Astrid Lind-

gren)

Velika ljubezen (Gaby Schuster)

Med posameznimi avtorji so najbolj priljubljeni **Roald Dahl** in **Desa Muck** (oba 18 glasov), sledijo **Primož Suhodolčan** (14 glasov), **Bogdan Novak** (11 glasov), **Enid Blyton** (9 glasov), **Astrid Lindgren** (8 glasov), **Christiane Felscherinow** (7 glasov), **Polonca Kovač** in **Janja Vidmar** (4 glasovi) ter **Špela Kuclar**, **Gudrun Mebs** in **Gaby Schuster** (vse tri so prejele 3 glasove)...

In kakšni so bili rezultati lanskega izbora?

Nagrado »MOJA NAJLJUBŠA KNJIGA 1998« je med slovenskimi avtorji prejel pisatelj **Bogdan Novak** za knjigo **NININA PESNIKA DVA**.

V kategoriji tujih avtorjev je bil zmagovalec angleški pisatelj **Roald Dahl** za knjigo **MATILDA**.

Že lani sta bila letošnja nagrajenca **Desa Muck** in **Primož Suhodolčan** uvrščena visoko na lestvici slovenskih najljubših knjig (tako je zmagovalcem **Bogdanom Novakom**).

UGOTOVITVE:

V letošnjem izboru je sodelovalo 17.000 mladih bralcev iz 32 krajev. V akcijo je bilo vključenih 93 slovenskih knjižnic (30 splošnih in 63 šolskih knjižnic).

Število sodelujočih otrok se je letos močno povečalo (l. 1998 je sodelovalo 13.000 mladih iz 71 slovenskih knjižnic). Prav tako se je povečalo tudi število sodelujočih knjižnic.

Številke nam dokazujejo, da je na vsak način smiselno nadaljevati s tem delom, saj se je izkazalo kot uspešno.

Rezultati so brez dvoma zelo zanimivi za vse tiste, ki ustvarjajo mladinsko književnost (avtorji), jo objavljajo (založniki, uredniki – njihovi založniški programi), proučujejo (strokovnjaki s področja mla-

dinske književnosti, psihologi, sociologi ...). Pritegnili bodo tudi mladinske knjižničarje, učitelje in vzgojitelje.

Kažejo nam, katere knjige in kateri mladinski avtorji danes najbolj uspešno nagovarjajo mlado bralsko populacijo, tisto, ki ji je prvenstveno namenjena mladinska književnost.

»**Moja najljubša knjiga**« po izboru slovenskih mladih bralcev je le ena od literarnih nagrad na Slovenskem s področja mladinske književnosti. Je nekaj edinstvenega, saj je ne podeljuje stro-

kovna žirija odraslih (kot je to običajno, npr. večernica, Levstikova nagrada ...), ampak mlada publika sama.

Na ta način lahko opazujemo, kako vrednotijo neko mladinsko knjigo odrasli in kako mladi.

Zanimiva je primerjava, ali se knjiga, ki je prejela nagrado strokovne žirije, sploh pojavi med najljubšimi knjigami mladih in kako vrednotijo strokovnjaki najbolj odmevna, brana dela za mladino.

Darja Lavrenčič

OB MEDNARODNEM LETU STAREJŠIH*

Ob spoznanju o izjemni rasti staranja prebivalstva in že zdaj močno popačeni podobi klasične prebivalstvene piramide se družbe po vsem svetu poglobljeno ukvarjajo s problemi staranja in razmišljajo o učinkoviti starostni politiki. Udeleženci svetovnega gerontološkega kongresa leta 1997 so v Adelaidski deklaraciji o staranju izrazili zaskrbljenost glede kakovosti življenja starejših ljudi in pozvali k temeljnemu premiku s tradicionalno ozkega sprejemanja staranja posameznika in prebivalstva. Medtem ko je doslej glavni poudarek v gerontologiji veljal poznejšim obdobjem človekovega življenja, zdaj za dosego uspešnega staranja poudarjajo pomembnost razvoja posameznika skozi vse življenje. Več pozornosti je treba posvečati tudi medgeneracijskim vprašanjem, človekovim pravicam, kulturnim različnostim, spolnim razlikam in bogastvu življenja starih ljudi v vseh pogledih, opozarjajo v svoji poslanici.

Tako je vprašanjem staranja posve-

čeno tudi letošnje leto 1999, ki so ga Združeni narodi proglasili za **Mednarodno leto starejših**. S programom se želi poudariti pomen starejših v današnji družbi in potrebo po večjem povezovanju med mladimi in starimi. Naraščajočo zavest o tej potrebi ilustrira geslo »Na poti k družbi za vse starosti«. Spremlja ga logo, zamišljen kot vrtinec koncentričnih črt na osnovi lovorovega listja in z letnico 1999.

Posamezne dežele so se že vključile s posebnimi programi za obravnavo teme na najrazličnejših področjih. Pri nas je tak prispevek k Mednarodnemu letu starejših in sožitju generacij tudi projekt »BABICA IN DEDEK PRIPOVEDUJETA«, ki s knjigami in branjem vabi »k družbi za vse starosti«. Pionirska knjižnica, enota Knjižnice Otona Župančiča v Ljubljani, Bralna značka Slovenije in Bralno društvo Slovenije so osnovali zgibanko, s katero želijo spodbuditi srečanja starejših in otrok ob branju in pripovedovanju.

* Iz gradiva ob razstavi Babica in dedek pripovedujeta v Pionirski knjižnici, enoti Knjižnice Otona Župančiča Ljubljana, ob 2. aprilu 1999.